

Hazai hírek

Bányásznap Tatabányán 2018

Már szeptember 1-én, pénteken elkezdődtek a bányásznap ünnepségek ebben az évben is. Ez a nap mindig az emlékezésé. Ilyenkor egyesületünk tagjai felkeresik a bánhidai és a tatabányai Újtelepi temetőt, hogy leróják kegyeletüket a bányászserencsétlenségekben elhunyt tatabányai áldozatok előtt. A tatai szénmedencében négy nagy tömegszerencsétlenség következett be, az 1950-es, az 1962-es és 1963-as valamint az 1978-as katasztrófákban összesen 140 bányász hunyt el. A nyughelyek megkoszorúzása után a Vértanúk terén folytatódott a megemlékezés, de itt már a város különböző szervezetei és a város vezetősége is elhelyezte az emlékezés koszorúit a bányász sortűz áldozataira emlékezve. A koszorúzókat – mint minden évben – idén is általános és középiskolás diákok kísérték. A megható eseményt – a Bányász Fúvósenekar kíséretével – a Bányászhimnusz eléneklésével zártuk. A régi hagyományokat követve, egy kis fogadás keretében vendégül láttuk a koszorúzás résztvevőit.

Szeptember 2-án (szombaton) 15 órakor a Bányász Kegyeleti Emlékműnél ismét felhangzott a Bányászhimnusz és az „Imhol a föld alá megyünk...” fennkölt dallamaira – melyet ismét fúvósenekarunk szolgáltatott – megkezdődött a kegyelet virágainak elhelyezése. Legalább 80 egyenruhába öltözött bányász és ennél jóval több civil helyezett a talapzatra egy-egy szál virágot, majd főhajtással emlékezett a bányákban hősi halált halt munkásokra.

Ezután következett a felvonulás. A menet élén különböző korosztályból való öt mazzorett csoport haladt és táncolt. Öröm volt nézni a színes ruhákat, a tartásukban büszke kis általános iskolásokat és a majdnem felnőtt lányokat. A táncoló diákokat az anyukák, apukák kísérték a járdán és némelyikük együtt billegett és táncolt a gyerekeivel.

A mazzorettek után a zászlóvivők, az egyenruhába öltözött bányászok, a Benedek Elek Óvoda bányamanói, a civil ruhások, majd a fúvósenekar haladt. Az említett szülőkön kívül néző nemigen akadt, mert aki tehette inkább beállt a sorba. A menet hossza kb. 150 m-re volt becsülhető.

Amikor a menet elérte a Bányászati Múzeumot és Ipari Skanzenet, eleredt az eső, és az utolsó métereket a közönség

már futva tette meg. De szerencsére csak futó zápor ijesztette meg a résztvevőket, az ünnepséget a szabad ég alatt lehetett megtartani.

A múzeum területén, a felolvasó előtti téren ünnepélyes keretek között kiosztották a „Solymos Mihály-díjat” és a „Tatabánya Közbiztonságáért Díjat”. Az idei esztendőben ezt a két elismerést *Balogh Csaba* kollégánk és *Suta István* vezető polgárőr vehette át *Schmidt Csaba* polgármestertől.

A kitüntetések átadása után *Bársony László* és *Izing Ferenc*, az OMBKE tatabányai helyi szervezetének elnöke és titkára átadta a Bányász Vándorlángos díjakat a városi versenyeken legaktívabb iskoláknak. Az elismerést az idén is a Móra Ferenc Általános Iskola vehette át. Ezután a zászlókra felkötötték a díszszalagokat. Az ünnepséget színesítette az Árpád Gimnázium két tanulója szavalatukkal és moldvai énekszámukkal.

A bensőséges ünnepséget a 30 éves skanzen fontosabb történeti állomásait bemutató fényképiállítás megtekintése követte, majd az ünneplő közönség kivonult a Bányászati Múzeum és Ipari Skanzen udvarára, ahol csapra verték a söröshordót és ették a kolbászokat. Addig, amíg az eső véget nem vetett a vígasságoknak, folyt a beszélgetés, néhány asztalnál a bányásznoták éneklése.

Szeptember 3-án (vasárnap) este fél nyolckor a Sport Hotel felső parkolójában gyülekeztek az egyenruhás bányászok, hogy végrehajtsák a három napig tartó bányáünnep záró rendezvényét, a szalamanderes felvonulást.

A gyülekezés idején már baljós jelek mutatkoztak, mert az égen távoli villámok cikáztak és halk dőrejek voltak hallhatóak. Azért a „mag” nem ijedt meg. *Szikrai Miklósnak*, a szalamanderes felvonulás egykori kezdeményezőjének vezetésével 20 órakor elindult a kb. 80 főből álló egyenruhás, lámpás menet, az utcai villanyoltás miatt sötét négy sávos úton. A szalamanderes felvonulókat a fúvósenekar kísérte.

Amikor a menet elérte a túzoltóság épületét a felvonulás megállt, a tömeg meghallgatta a harangjátékot, majd a „Rozmaringos Bányász Egylet” intonálásával elénekelték néhány bányász notát. A szalamanderes felvonulás a Kegyeleti Emlékműnél zárult, itt elhangzott – a fúvósenekar kíséretével – a Bányászhimnusz.

A vihar közeledte erősen veszélyeztette ugyan a záró

akkord – a tűzijáték – a végrehajtását, de az „égiek” végül lehetővé tették a bányásznapok méltó befejezését. 21 órai kezdettel a helyi katasztrófavédelem engedélyt adott a petárdák fellövésére. Ezután a közönségnek színpompás élményben volt része.

Sóki Imre

Bányásznap megemlékezések az olajiparban

Az OMBKE Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály területi szervezetei az iparági vezetőkkel és szakszervezeti képviselőkkel közösen tartották koszorúzással egybekötött bányásznap megemlékezéseiket 2018-ban:

Augusztus 31-én a nagykanizsai Olajmunkás emlékműnél

Szeptember 4-én Szolnokon az Olajbányász emlékműnél

A MOL Észak-magyarországi Termelés emlékhelyein: Kardoskúton a Főtéren, Pusztaföldváron a *Pf-1* kútnál és Battonyán a *Bat-35* kútnál koszorúztak a 68. Bányásznap tiszteletére.

dé

Olajbányász Emlékmű avatás Biharnagybajomban

Az Erdélyi-medencében szerzett tapasztalatok alapján a geológusok feltételezték, hogy az ott előforduló, gazdag földgáztelepeket tartalmazó „miocén sóformáció” a

Nagyalföld felszíne alatt is vastag rétegösszletet alkot. A szakemberek felismerték, hogy a mély nagyalföldi medence megkutatásához korszerű eszközökre van szükség, amelyekkel a Kincstár nem rendelkezik. A korábbi fúrások eredménytelensége emelte a nagy tőkeberuházást igénylő munkálatok kockázatát, amit a Kincstár szintén nem vállalhatott. Ezért 1940. augusztus 26-án aláírták azt a szerződést, amely szénhidrogén-kutatási jogot biztosított a Wintershall A. G. vezetése alatt álló német konzorciumnak a Nagyalföld 18500 km² nagyságú déli felére. A szerződés jóváhagyása után megalakult a Magyar-Német Ásványolaj Művek Kft. (MANÁT), és haladéktalanul munkához is látott.

1943 végéig befejeződött a terület gravitációs felmérése. A mérések megbízhatóan kimutattak – többek között – jelentős gravitációs maximumot Biharnagybajom térségében is. A geofizika által kimutatott szerkezet északkelet–délnyugat tengelyirányú ellipszis alakú felboltozódás, amelynek hossz-tengelye kb. 18 km, szélessége pedig kb. 10 km. A háborús front közeledtére a MANÁT 1944 szeptemberében beszüntette tevékenységét a Nagyalföldön és így nem került sor a Biharnagybajomban megtalált szerkezet fúrásos kutatására. A terület felszabadulása után 1944 szeptemberében szovjet katonai parancsnokság alatt megalakult a Magyarországi Szovjet Ásványolaj Hivatal (Kőolajipari Katonai Parancsnokság). A MANÁT által kimutatott biharnagybajomi szerkezet várható legmagasabb pontja közelében 1946. március 13-án kitérték a Biharnagybajom-1. számú fúrást, ahol egy volt MANÁT-os fúróberendezéssel megkezdődött a fúrásos kutatás 1946. október 24-én. 1947. február 8-án a fúrás elérte az 1095 m mélységet és fúrás közben jelentős mennyiségű kőolaj és földgáz jelentkezett.

Bekövetkezett hát a várva várt, mégis szenzáció erejével ható esemény: sikerült kőolajat találni a Nagyalföldön. Megtalálták – Bükkszék, Budafapuszta, Lovászi, Lendvaújfalu és Pusztaszentlászló után – a hatodik magyar, s egyben az első nagyalföldi kőolajmezőt Biharnagybajomban 1947. február 8-án.

A kutat kiképezték és 1947. április 4-én kezdték meg az olajtermelést. 1946–1967 között 44 fúrást mélyítettek le, ebből 17 lett termelő, 40 000 tonna kőolajat és 25 millió m³ földgázt termeltek ki, 2 meddő kútból termálfürdőt (Biharnagybajom és Sárrétudvari) alakítottak ki. 1949. december 31-én megalakult a Magyar–Szovjet Olaj Rt. (MASZ-OLAJ), az egyezmény megkötése után biharnagybajomi központtal létrejött a MASZOLAJ alárendeltségében a Biharnagybajomi Fúrási Vállalat, amely a Dunától keletre eső országrészben mélyített fúrásokat 1950 és 1951 között. A nagyalföldi olajbányászatban ez volt az első vállalati szervezeti forma, amely a kor követelményeinek megfelelő struktúrával rendelkezett.

Biharnagybajomon élők és onnét elszármazottak is értesültek arról, hogy 2017 szeptemberében az ország több helyén nagyszerű ünnepeket tartottunk abból az alkalomból, hogy 80 éves volt a magyar kőolaj- és földgázbányászat. A hír kapcsán *Somogyi László* – egykori szanki gépészmérnök – közzétett egy megosztást a világhálón, szelíden és szolidan elmélkedve azon, hogy abból a bizonyos 80 évből Biharnagybajom is a magáénak tudhat valamennyit. A megosztásra sokan válaszoltak és hamarosan, 2017. szeptember

27-én 5 fővel megalakult az „Olajipar Biharnagybajomban” zárt internetes csoport. Elhatározták, hogy 2018-ban emléktábla avatással emlékeznek meg a biharnagybajomi kőolaj- és földgázbányászatról.

Biharnagybajom önkormányzata is azonnal felkarolta a kezdeményezést. Időközben a csoport létszáma több mint 220 főre nőtt, az anyagi támogatók száma elérte a 110 főt és tekintélyes pénzüsszeg gyűlt össze. Ez tette lehetővé, hogy ne emléktábla, hanem emlékmű létesüljön, és ne rövid emléktábla avatás, hanem egész napos program valósuljon meg. Közben megkeresték az OMBKE Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztályát (OMBKE KFVSZ), a Magyar Olaj és Gázipari Múzeumot (MOGIM) is, amelyek azonnal bekapcsolódtak a szervezési folyamatba. A Szakosztály kezdeményezésére elkészült egy könyv *id. Ősz Árpád* és *Somogyi László* szerkesztésében „A nagy remény. A biharnagybajomi olajosok története” címmel. (A könyv megjelenését *dr. Szabó György* támogatta, szakmai támogatók voltak az Olajipar Biharnagybajomban facebook-csoport, az OMBKE KFVSZ, a Biharnagybajom „Dózsa” Agrár Zrt., Biharnagybajom Önkormányzata és a MOGIM. A könyvet lektorálta *Csath Béla*, és a MONTAN-PRESS Rendezvényszervező, Tanácsadó és Kiadó Kft. adta ki 500 példányban az OMBKE KFVSZ megbízásából.)

Az „Olajbányász Emlékmű” avatására 2018. október 27-én került sor, az emléknapp moderátora *id. Ősz Árpád* volt. Az Alföldi Olajbányász Fúvószenekar adott szabadtéri koncertet, miközben a résztvevők közel 300-an érkeztek a helyszínre. A fúvószenekari kísérettel elénekelt Magyar Himnusz után *Szitó Sándor* polgármester köszöntötte az avatóünnepségen megjelenteket. Ezt követően *Somogyi László* tartotta az avatóbeszédet, amelyben megemlékezett a biharnagybajomi elődökről, az ott elvégzett hősies munkáról és arról az útról, amely idáig, az emlékmű avatásáig vezetett. *Gyűgyvei Katalin* a helyi kezdeményezők, *Somogyi László* a kezdeményezők és *Szitó Sándor* a település nevében nagy taps közepette leplezte le a 4 tonnás recski sziklából és 12 1/4”-es görgős fűrőből álló emlékművet.

Ünnepélyes zene és sok könnyes szem kíséretben koszorút helyeztek el: Olajipar Biharnagybajomban Csoport, Biharnagybajom Település, Biharnagybajomból Elszármazottak Baráti Köre, OMBKE KFVSZ, Budapesti Olajos Kör, MOL Dél-magyarországi Termelés, MOGIM, MOL Bányász Szakszervezet és *Angyal Pál* feleségével (*Angyal Ferenc*, a biharnagybajomi munkája során, koholt vádák alapján börtönbe került bányamérnök családja). Majd a bajomi származású olajbányászok, még élő özvegy feleségek, gyermekek,

Olajbányász Emlékmű

unokák, dédunokák, rokonok és végül a biharnagybajomi lakosok tették le az emlékezés virágait az emlékmű talapzatára. (A letett virágokat estére valakik vázába rendezték és a sok meggyújtott mécses még ünnepélyesebbé tette az emlékművet.) Az emlékmű avatása a fúvószenekari kísérettel elénekelt Bányászhimnusszal fejeződött be.

Az ünneplők az avatás után átvonultak a Szűcs Sándor Művelődési Házba, ahol *Tóth János* MOGIM igazgató megnyitotta a kiállítást. Azt a kiállítást, amelynek anyaga egyrészt a MOGIM-ből, másrészt magánadományokból, elsősorban az olajos családoktól származó dokumentumokból és tárgyakból állt össze. A kiállítás egy hónapig tartott nyitva, majd teljes anyaga a Biharnagybajomi Értéktár tulajdonába került. A kiállítás megtekintése után az Önkormányzat vendégeként ebédre került sor.

Ebéd után úgy 140 fő vett részt a „Beszélgetés a múltról, jelenről és jövőről” programon, melynek keretén belül:

- filmet vetítettek a mai Biharnagybajomról, családtagok, feleségek és leszármazottak beszéltek az akkori időkről,
- az egykori kőolaj- és földgázmezőről, az akkori idők ipari létesítményeinek nyomairól és a településről légi felvétellel készült filmet mutattak be,
- az OMBKE KFVSZ zászlójára szalagot kötött – az emlékmű és az avatási ünnepség létrehozásának elismeréseképp – Biharnagybajom Község Önkormányzata

Szalagfelkötés az OMBKE KFVSZ zászlójára

- a Püspökladányi Koncessziós Kft. kutatási igazgatója, *dr. Bada Gábor* nagy érdeklődéssel figyelt előadást tartott a térségben folyó szénhidrogén kutatásokról, várható eredményekről,
- végül *Angyal Pál* ezt a rendezvényt, a kiadott könyvben leírtakat édesapja teljes szakmai, erkölcsi és társadalmi rehabilitációjának ítélte meg és könnyes szemekkel, elcsukló hangon mondott köszönetet mindenért, mindenkinek. (Kell nekünk egyesületi embereknek ennél nagyobb elismerés?!)

A napi program bezárásaképp elhangzott, hogy az Olajipar Biharnagybajomban Csoport ezzel nem szűnik meg, az interneten lehet nyomon követni tevékenységét. Ezzel nem zárult le az adományozás és az anyaggyűjtés, s a jövőben összegyűlő anyag is az Értéktárba kerül. Az aktív kőolaj- és földgázbányászok felé pedig az hangzott el, hogy ezzel ne felejtsek el Biharnagybajomot, s hogy ünnepeiken tegyenek koszorút a most felavatott emlékműre is.

id. Ősz Árpád

55 éves az Üllési szénhidrogén-termelés

A Nagyalföld déli felének geofizikai kutatását a Magyar–Német Ásványolaj Művek Kft. (MANÁT) 1940–1943-ban végezte, és egy kiemelt szerkezetet találtak Ferencszállás, Sándorfalva térségében. 1953-tól folytatódott a geofizikai kutatás a Sándorfalvai gravitációs maximumtól keletre Bordány-Forráskút-Üllés térségében. A geofizikai mérések eredménye kimutatta Üllés mellett egy jól záródó magaslatot. 1962-ben lefűrték az *Üllés-1*. számú kutatófúrást 2273 m mélységig, amelyben 2197–2201 m között kőolajat és földgázt, 1164–1168 m között pedig a felső-pannonban kőolajat találtak. A rétegvizsgálatok után a kutató kiképezték a felső-pannon kőolajtermelő rétegre és 1963. október 21-én megkezdődött az Üllési-mezőben a kőolajtermelés.

A MOL Nyrt. Kutatás-Termelés (MOL KT), az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály (OMBKE KFVSZ) és Üllés Nagyközség Önkormányzata az Üllési szénhidrogén-termelés megindulásának 55. éves jubileuma alkalmából ünnepi programot szervezett 2018. november 9-én. A verőfényes novemberi napon az *Üllés-1*. számú kútnál elhelyezett emléktáblánál gyülekeztek a résztvevők. Mintegy 60 fő jelenlétében *Takács Gábor*, a MOL Magyarország Dél-magyarországi termelés vezetője ünnepi beszédet mondott, amelyben megemlékezett az 55 év munkájáról és azokról a dolgozókról, akik lehetővé tették az elért eredményeket. A beszéd elhangzása után az emléktáblát megkoszorúzták: MOL KT, OMBKE KFVSZ, az Önkormányzat, Olajipar Biharnagybajomban Csoport és az Üllési-mező művezetői. A Bányászhimnusz elénekelése után a résztvevők átvonultak az üllési Déryné Kulturális Központba.

A Központ színháztermében 15 óra 30 perckor kezdődött a szakmai nap. Elsőként *dr. Nagy László*, Üllés polgármestere köszöntötte a 120 fős ünneplő közönséget, kiemelte, hogy a kőolaj- és földgáziparnak mennyit köszönhet a település. Majd meglepetésként bejelentette, hogy a nagyközség készült egy műsorral a jubileumi ünnepségre és felkonferálta a helyi „Tücsök” népzenekart és „Fonó” néptánc együttest, akik fergeteges sikert arattak fellépésükkel. Ezt követően három szakmai előadás hangzott el:

- *Dr. Kiss Balázs*: Múlt – Jelen – Jövő. Üllés 55 – 56. Kutatás – Geológia
- *Horváth Tibor*: Üllési visszaemlékezések
- *Dr. Valastyán Pál*: Üllés-mező 55 éves

Több hozzászóló felelevenítette emlékeit, élményeit az üllési kutatás, feltárás és termelés munkálatairól. A szakmai napot *Homonnai Ádám*, MOL Magyarország termelés igazgató zárta le.

A jelenlévők a jól végzett napi munkát estebéddel fejezték be. A selmeci, soproni és miskolci hagyományokat követő, jó hangulatú szakestély után ismét gazdagabban térhetett mindenki haza.

id. Ósz Árpád

Új szénbányát nyit a Mátrai Erőmű

Pozitív éves adózás előtti eredményre számít a Mátrai Erőmű Zrt. vezetősége, holott a vállalat az első félévet még 5,9 milliárdos mínusszal zárta. A keleti bánya már januárban szünet adhat, a bükkábrányi naperőmű pedig a tervezett áprilisi határidő előtt üzembe áll – mondta el *dr. Valaska József*, a társaság elnöke a Világgazdaságnak.

Több eredményes intézkedést hoztak, és sikerült növekedési pályára állítani a gazdálkodást, így a hiány október végére 818 millió forintra olvadt, ezek alapján úgy látja, hogy a 2018-as pénzügyi évet pozitív eredménnyel zárhatják. Megkezdték a vállalat idén szeptemberben elfogadott, 2030-ig szóló megújulási programjának a megvalósítását is. Ennek fő célkitűzése a szénalapú termelés nyereségessé tétele és legalább 2030-ig való fenntartása mellett a karbonszegény technológiák bevezetése; a cél az, hogy a Mátrát átvezessük a karbonmentes gazdaságba – fogalmazott. Az új stratégiában a termelés részben a gázra, részben a megújuló energiaforrásokra, a biomasszára, az RDF-hulladéokra és a napenergiára alapozódik, megjelenik az üzleti szegmensben az energiátárolás és a szabályozás.

A társaságnál idén felújították és munkába állítottuk az új keleti bánya egyik legnagyobb teljesítményű, évente nyolcmillió köbméter anyag megmozgatására alkalmas kotrógépet, és az év vége előtt üzembe áll egy újabb fedőkőzetkiszállító útvonal is. Így januárban, februárban már szünet bányászhatnak. A bányanyitás közel 15 milliárd forintba kerül, de a kiadások nagyobb részén már túl van az erőmű, a bánya beruházási költségei pedig évről évre csökkennek. *portfolio.hu* 2018. december 3. *PT*

Zavarok a kormányzati szénstratégiában

Fejlesszük vagy visszafejlesszük a szénfelhasználásunkat? A különféle kormányzati irányokból eltérő szelek fújnak.

2017 végén a magyar kormány megbízásából született *A hazai szénvagyon és hasznosítási lehetőségei* címet viselő többszáz-milliós projekt, az NFM megrendelésére, egy kormányzati szerv (MBFSZ), és több egyetem közreműködésével. Kötet, konferencia készült, és a szakma komolyan vette a szénrel kapcsolatos komolyabb kutatásokra való felkészülést.

Ezt követte az a hír (2018. július 27.), hogy a kormány

elfogadta az *Energetikai ásványvagyon hasznosítási és készletgazdálkodási cselekvési tervet*. Ez a terv különféle változatokban már hét éve keringett a közigazgatás univerzumában, és most került rá legfelső jóváhagyó pecsét. Érdekessége, hogy teljesen figyelmen kívül hagyta az előbb említett projekt eredményeit és ajánlásait, és szinte szó szerint követte a korábbi 2011-es munkaközi változat szövegezését. A tervben részletesebb kifejtésre kerül a szén ásványvagyonnal kapcsolatos kutatási-fejlesztési lépések sorozata, amelyből több már az előző projekt során megvalósult.

Ráerősített a szénbányászat jövőjének pozitív stratégiájára az, hogy a kormány 2018. november elején két éves késést jelentett be az ország jövőbeli alaperőműve, Paks-2 beruházási munkáira, 2032. évi új céldátummal.

Ehhez képest a klímapolitikáért felelős helyettes államtitkár (ITM) 2018. november 20-án adott interjújában 2030-ban jelölte meg a szénalapú energiatermelés teljes kivételét a magyar energiamixből.

Hiába osztok, szorzok, valami nekem nem jön össze ebben a történetben. A Paks-2 alaperőmű bővítés indoklása a növekvő energiaigény, energiabiztonság fenntartása volt, de ez a beruházás a jelenlegi állás szerint késik. A már most jól látható két éves biztonsági hézag az atomerőmű belépése (2032) és a lignit kilépése (2030) közötti időszakban ezért létezni fog, kérdés, hogy milyen veszélyekkel. Milyen más, talán a közvélemény által nem ismert program fogja ezt eltüntetni? Van valami egységes elképzelés, vagy ez minisztériumként változó? Vagy jönnek majd az áramkorlátozások?

www.asvanykincs.hu 2018. december 9. Földessy János

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (NAÜ) közgyűlése

2018. szeptember 17-21. között Bécsben került sor az NAÜ 62. közgyűlésére melyen a 170 tagállamon felül a világ minden tájáról nemzetközi és nem kormányzati szervezetek képviselői vettek részt.

A magyar álláspontot *Kádár Andrea Beatrix*, az Innovációs és Technológiai Minisztérium energetikáért felelős helyettes államtitkára képviselte.

Fel szólalásából a teljesség igénye nélkül:

- A magyar kormány hosszú távon számol az atomenergiával, a Paksi Atomerőmű jelenlegi blokkjai már megkapták a 20 éves továbbműködéshez szükséges hatósági engedélyeket.
- A sikeres fejlesztési munka eredménye, hogy a VVER-440-es reaktorokkal működő létesítmény a világon egyedülként üzemel 15 hónapos üzemanyagciklussal.
- Köszönetet mondott a NAÜ a Paks II projekt megvalósításához biztosított szakmai támogatásáért.
- Szükségesnek tartjuk a NAÜ központi szerepének fenntartását a globális nukleáris védetség fokozásában és nélkülözhetetlen erőfeszítései hatékony segítséget jelentenek az országoknak az atomenergia éghajlatváltozás hatásainak mérséklését szolgáló, békés célú alkalmazásában.

ITM Kommunikációs Főosztály

Dr. Horn János

Meghalt a szén, éljen a szén?

Az elmúlt nyáron, a hőség idején szokatlanul sok hír jelent meg a legklasszikusabb fosszilis energiahordozónkról, a szénről. Vegyük sorra ezeket, és hámozzuk ki belőle a mondanivalót.

Eső híján kiszáradtak a megújuló vízi energiát termelő erőművek Norvégiában, az ország szénalapú importra kényszerül, egekbe szökött az energia ára, írta a Magyar Idők júliusban. Energetikai cselekvési tervet fogadott el a kormány, középpontban a szén környezetbarát technológiák meghonosításával – ez szintén júliusi hír. Közeledik a szénkorszak vége, a szén- és lignit alapú hőerőművek 2/3-át leállítják az EU-ban 2030-ig, több ezer munkahely szűnik meg Magyarországon – írta a Portfolio.hu szeptemberben. A szénért globális verseny folyik, az oroszországi bányák rekordtermelésen üzemelnek, és az USA is újranyitotta szénbányáit, olvashatjuk a Népszavában, szintén szeptemberben. Az ember csak kapkodja a fejét, és fogódzkodókat keres.

A világ energiaigényének mintegy 70%-át az elektromos energia teszi ki, ezért ennek termelése meghatározó az ipari és társadalmi fejlődésben. Az energiaigény részben a világ népességének, részben GDP termelő képességének növekedésével 2041-ig bizonyosan jelentősen emelkedik. A kérdés az energiatermelés forrása. A klasszikus fosszilis energiahordozók felett megszületett a politikai ítélet, és a fejlett országokban fokozatosan kiállnak a termelésből. A megújulók a kieső kapacitásokat nem tudják biztonságosan pótolni, az atomerőmű, mint alternatíva számos ország társadalma számára elfogadhatatlan. Az energiatermelést a szép ívű tervek mellett kiszámíthatatlan természeti folyamatok is befolyásolják.

A fogódzkodók minden bizonnyal a hírek között, a geopolitika, az energiapolitika és a mindezzel nem törődő természeti folyamatok vidékén rejtőzhetnek. Részben irreális környezetvédelmi vállalások feszülnek a hőség és aszály kiváltotta energiaellátási problémáknak, miközben a fejlesztések a széndioxid emisszió megfékezésére, eltüntetésére még csak lassan haladnak előre. Működik már a zéró kibocsátású, földgáz tüzelésű hiperkritikus széndioxid munkafolyadékkal működő hőerőmű első demo példánya az USA-ban, de a kísérleti üzem meglepte és a globális energiaigény között még fényévnnyi a szakadék.

A fogódzkodót szén oldalról részben a Nemzetközi Energia Ügynökség éves szénjelentése világítja meg: a szén iránti piaci igény döntően a kínai és indiai import igénytől függ, ez jelenti a teljes világpiac mintegy 60%-át. A BP 2018-as energia víziója a szén arányának fennmaradását jósolja – az ázsiai import igények függvényeként – a 2040-ig tartó modellezési időszak végéig.

Mi következhet ebből számunkra? Milyen fejlődési irányt kövessünk? A kormányzat helyes irányban épít ki útvonalakat, de csigalassúsággal. A 2011-es energetikai ásványvagyon gazdálkodási tervjavaslat 2018-ban kapott jóváhagyó rábólintást a kormánytól, de a végrehajtáshoz még szükséges egy apróság, a pénz. Tiszta-szén, vegyipari hasznosítás, ritkaelem termelés? Számos hozzáadott érték variáns illeszthető többé-kevésbé a magyar előfordulásokra és energia termelő üzemekre, de ezekről a felelős döntés jelentős alapvetési ráfordítások nélkül nem lehetséges.

Késésben vagyunk, de tanulhatunk mások eredményeiből és kudarcaiból, azaz nem szükségszerű a leghosszabb fejlesztési út ismételt bejárása. Ideje lenne kioldani a kéziféket és megkeresni a gázpedált.

www.asvanykincs.hu 2018. október 06. Földessy János

Koszorúzás a bányaszerencsétlenségre emlékeztető kopjafánál

Szücsi Község Önkormányzata ünnepi megemlékezést tartott 2018. november 26-án a Szücsi X. aknánál 59 évvel azelőtt történt, 31 bányász halálát okozó tragédia évfordulója alkalmából.

A megemlékezés gyászmisével kezdődött, ahol a még élő családtagok, barátok és ismerősök, a település iskolás fiataljai, régi és jelenlegi bányászok, a közeli településekről érkezők előtt *Hubay József Bertalan* c. kanonok celebrálta a bányaszerencsétlenségre és Borbála-napra emlékező gyászmiséjét.

A templomkertben levő kopjafánál a bányaszerencsétlenség tragikus emlékét felidéző szavakat hallhattunk *Méhész Anna* és *Kovács Bettina* 8. osztályos tanulók előadásában. Ünnepi beszédet mondott *dr. Dovrtel Gusztáv* okl. bányamérnök, a Mátrai Erőmű Zrt. osztályvezetője. Érintette beszédében a tragikus események bányászati körülményeit, a kivizsgálás utáni hatósági megállapításokat, a napjainkban bányászok utódok számára is megszívlelendő tanulságokat.

Az ünnepi beszédet koszorúzás követte, ahol a működő külfejtéses lignitbánya gazdasági és szakszervezeti vezetői, Szücsi, Rózsaszentmárton, Ecséd, Gyöngyöspata önkormányzatainak vezetői, a térség bányásznyugdíjasainak és civil szervezeteinek vezető képviselői koszorúztak.

A községi Művelődési Házban *Berta István* polgármester, mint házigazda köszöntötte a hideg, esős időben megemlékezőket, ajánlásának megfelelően – a baráti, családi vendéglátás mellett – a jelenlévők hosszan elbeszélgettek részben az eseményekkel kapcsolatos, részben aktuális, napjainkat is foglalkoztató gondokról, tervekről.

Hamza Jenő

Ennyit hozott a bányajáradék

Tavaly több mint 40 milliárd forint bányajáradékot fizetett be az államkasszába a Magyarországon működő 665 bányavállalkozó – válaszolta a Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat (MBFSZ) a Napi.hu kérdésére. Nőtt a befizetett járadék, de csökkent a bányavállalkozók száma, hiszen 2017-ben még 859 társaság fizetett be összesen 27,6 milliárd forint bányajáradékot.

Az MBFSZ szerint a járadékbevétel emelkedésének egyik oka a szénhidrogének nemzetközi piaci árának emelkedő trendje volt. A bányajáradék bevételek több mint 90 százaléka ugyanis a szénhidrogén kitermelés után realizálódik. A másik ok, hogy a 2013-tól elindított szénhidrogén koncessziós pályázati rendszer nyertesei növelték a kitermelést.

A bányajáradék emelését még egy 2013-as Varga-csoomag tartalmazta. *Varga Mihály* gazdasági miniszter javasla-

tára akkor megduplázták a tranzakciós illetéket, emelték a cégek távközlési adóját és a bányajáradékot, és eho terheli a tőkejövedelmeket is. A bányászatról szóló 1993-as törvény úgy módosult, hogy a 2008 előtt üzemszerűen termelésbe állított szénhidrogén-mezőkön kitermelt kőolaj és földgáz esetében a bányajáradék általános mértéke 12-ről 16 százalékra emelkedett, a kitermelt nyersanyag mennyisége után keletkező értékre vetítve. A döntéssel a kormány saját korábbi rezsicsökkentési intézkedéseinek negatív költségvetési hatását igyekezett ellentételezni.

napi.hu 2019. január 17.

PT

Öt sikeres pályázattal zárult a bányászati tender

Öt szénhidrogénes területre köthetnek koncessziós szerződést az idei nyertes pályázók. Az O-GD Central Kft. három (Békéscsaba, Körösladány és Tiszafüred), míg a MOL Magyar Olaj és Gázipari Nyrt. két területen (Dráva és Szegedi-medence délkelet) nyert jogosultságot szénhidrogén kutatására, feltárására és kitermelésére a 2018-as bányászati tenderen benyújtott pályázatuk alapján.

A nyerteseknek az eredményhirdetéstől számított 90 napon belül van lehetőségük a szerződések megkötésére, amely egy alkalommal legfeljebb 60 nappal meghosszabbítható. A koncessziók 20 évre szólnak, ami egy alkalommal, újabb pályázat kiírása nélkül, a felével meghosszabbítható.

A hazai energiahordozó-készletek nagyobb mértékű, költséghatékony és környezetkímélő hasznosítása hozzájárul az energia import mérsékléséhez és növeli az ország ellátásbiztonságát. Ezért a magyarországi bányászati kutatási és kitermelési tevékenység elősegítése érdekében a szaktárca a jövőben is a szektorba irányuló befektetéseket ösztönző koncessziós pályázatok megjelentetését tervezi.

ITM Kommunikáció

Dr. Horn János

Nemzeti Díjat nyert a Miskolci Egyetem

Nemzeti Díjat nyert a Miskolci Egyetem minőségfejlesztési oktatási programja. Az elismerést november 5-én, a Gellért Hotelben megtartott díjkiosztó ünnepségen vehette át *dr. Jakab Nóra* oktatásfejlesztési és minőségbiztosítási rektorhelyettes.

Dr. Torma András, a Miskolci Egyetem rektora sajtótájékoztató keretében elmondta: „Minőség–Innováció 2018” címmel hirdetett pályázatot az EOQ Magyar Nemzeti Bizottság, az European Organization for Quality elnevezésű szervezet nemzeti képviselője. Az évente meghirdetett nemzetközi szintű pályázat az innovációs teljesítmények értékelésére nyújt kiváló lehetőséget, melyben 17 ország között Magyarország is részt vesz. A zsűri döntése alapján az oktatási szférában működő szervezetek kategóriában egyedülként a Miskolci Egyetem lett Nemzeti Díj-nyertes a „Teljes hallgatói életciklust lefedő tanulástámogatási rendszer a régió szolgálatában” elnevezésű pályázattal.

Dr. Jakab Nóra rektorhelyettes jelezte: az új, tanulást segítő oktatási modell középpontjában a hallgató áll. Az egyetem folyamatosan méri a hallgatói elégedettséget, a hallgatók motivációját és kompetenciáját, valamint a lemorzsolódást. A hallgatók tanulmányi előmenetelét nyomon követő

tanulástámogató rendszer lehetővé teszi a hátrányos helyzetű diákok felzárkóztatását, valamint a tehetséggondozást, a szakmai fejlődést is. A cél, hogy minél kevesebben hagyják itt az egyetemet, de emellett az is fontos, hogy a hallgatók motiváltak, leendő szakmájuk iránt elkötelezettek legyenek. Ez az új modell áttörést jelent a korábbi tanítás alapú oktatási módszerről a probléma és a tanulási eredmény alapúra.

www.boon.hu 2018.11.13

PT

Az Algyő-168 kút kitérésének 50. évfordulójára emlékeztek

Az eseményre a kútkitérés emlékművének koszorúzásával emlékeztek december 21-én a szakma képviselői és az OMBKE KFVSz Alföldi Helyi Szervezetének tagjai. A koszorúzás előtt *Oláh Károly* mondott beszédet.

„Tisztelt kollégák! 50 évvel ezelőtt nem volt ilyen nyugodt és békés ez a táj. 50 évvel ezelőtt olajbányászok küzdöttek itt a természet erőivel.

A Nagyalföldi Kőolajkutató és Fúró Vállalat (NKFV) Algyő 168. számú fúrása az 1967. augusztus 31-én befejezett rétegvizsgálatok eredménye alapján olajtermelőnek minősült, de termelésbe állítása nem történt meg. A kúton 1968. december 2-án az NKFV P-50 típusú berendezése kezdett dolgozni. A munkálat célja olyan kütszerkezet kialakítása volt, amely az Algyő 2. szintbe folytatott vízbesajtolás mellett a Szedeg 1. szintből történő egyidejű olajtermelést tenne lehetővé. Ez a kút lett volna az első az algyői mezőben, amelyikbe két termelőcsövet építenek be.

1968. december 19-én reggel a Szedeg 1. szint ismételt rétegvizsgálata után a kutat el akarták fojtani. Elfojtáskor, 8 óra 20 perckor a termelőcsőfej tolózára tisztázatlan körülmények között leszakadt, és a 2°-os közdarabján keresztül kitért az olaj és gáz. A kitérés előtt a termelőcsövön 140 bar, a csőközön 170 bar nyomást mértek.

Az akna betonfalának ütköző olajos gázsugár rövid időn belül meggyulladt. A hő hatására felizzott fúróárboc alépítménye pedig összeroskadt. Az alépítmény lehúzatásakor a

karácsonyfa alsó közdarabja is kiszakadt a termelőcsőfej szögpereméből, ezáltal szabadabbá vált az út egy második gázsugárnak. A két égő sugár spirálisan kavargó lángoszlopot alkotott, amelynek átmérője 10-15 méter volt, magassága pedig elérte az 50 métert. A kút napi olajtermelése becslések szerint 1000 m³ olaj és mintegy 0,5-1 millió m³ gáz volt. A lángtól 60 méterre lévő épület falán 95 °C hőmérsékletet mértek. A hősugárzás olyan erős volt, hogy szélcsendes időben 50 méteren belül csak vízfüggöny védelme alatt lehetett a tüzet megközelíteni. A tűz eloltására tett kísérletek előszörre nem voltak sikeresek.

A berendezés és tartozékainak kimentése, valamint a terep megfelelő előkészítése december 26-ra fejeződött be. Ekkor megérkezett a szovjet turboreaktív tűzoltó berendezés. December 26-án délelőtt a terület és a láng lehűtésében már kellőképpen gyakorlatot szerzett 160 tűzoltó és 150 honvéd 42 darab, egyenként 500 l/perc teljesítményű kézi sugárral, két 4000 l/perc és hét 1500 l/perc teljesítményű vízágyúval előkészítette és biztosította a turboreaktív oltóberendezés beállítását, amelyet addig maguk a szovjetek is csak egyszer próbáltak ki, Lvov környékén.

A berendezés a második oltási kísérletnél, 14 óra 20 perckor másfél perc alatt eloltotta a termelőcső függőleges égő gázsugarát. A továbbra is feltörő nagy mennyiségű olajat végül egy helyben kialakult tóba irányították, ahonnan folyamatosan szállították el.

Az olaj elszállítását követően december 31-én derékig erő olajban, a vízfüggöny alatt kezdték meg a kútfej szerelését. Január 8-án a -18 °C fokos fagy megakadályozta az olaj visszacsorgását, emiatt este lezárták a függőleges sugarat, és ezzel meggátolták az olaj további és nagymértékű szétszóródását. Ezután több sikertelen elfojtási kísérlet következett. Január 16-án végül sikerült teljesen lecsendesíteni a kutat. Távirányítással félkilós torpedót eresztettek le a kútba és 1910 méter mélyen felrobbantották. Ezután folyékony iszapot kezdtek sajtolni a kútba, így 1969. január 16-án 17 óra 15 perckor, a gázmentes iszap felszínre jutásával a kút 29 napig tartó dühöngése véget ért.

A kút oltásánál mintegy 300 ember, valamint 50 nagyteljesítményű munkagép és gépjármű dolgozott. Az eredményes biztonsági intézkedéseknek köszönhetően személyi sérülés nem történt. A kitérés elhárítása akkori árakon 35-37 millió Ft-ba került, amiből 15-17 kutat lehetett akkoriban fúrní.

Tisztelt Kollégák! Helyezzük el virágainkat annak emlékére, hogy 50 évvel ezelőtt az olajbányászok újra bebizonyították: legyőzni nem lehet a természetet, de munkára fogni, erőit az ember szolgálatába állítani igen. Hajtsunk fejet elődeink előtt, akik példát mutattak nekünk helytállásból, áldozatvállalásból, a bányász hivatás melletti elkötelezettségből! Jó szerencsét!”

DE

Műemlék lett az Úrkúti Mangánbánya

A miniszterelnökséget vezető miniszter 2018. december 17-én kelt 15/2018.(II.17.) sz. rendeletével műemlékké nyilvánította az egykori úrkúti mangánbánya területét és létesítményeit, amelyek ezzel megmenekülnek az enyészettől.

Öt éven belül ez a második olyan bányalétesítmény, amit

műemlékké nyilvánítottak, 2013-ban került védelem alá a dorogi Reimann-altárho bejárati építménye.

Személyes örömöm, hogy műemlékvédelmi szakértőként én készíthettem el mindkét bányüzem műemléki dokumentációját.

Mednyánszky Miklós

Téli „túlélő” túra a bányász gyalogösvényen

A szokásos, immár nemzetközinek mondható téli túrát Annavölgyön XVII. alkalommal hagyományosan a két ünnep között 2018. december 29-én 17 órai indulással hirdették meg. A résztvevők száma 620 fő körül volt, akik közül 603-an regisztráltak. A szervezés kizárólag facebook, a tizenhat év résztvevői tapasztalata, egymás értesítése útján folyt, s jutott el a túra időpontja az érdeklődőkhöz.

A túrázók 31 – köztük 4 külföldi – településről jelentek meg az annavölgyi főtéren a „Mindenki Karácsonyfája” alatt, illetve a tokodi Szent Márton Római Katolikus templom előtt. A programban részt vettek az OMBKE Dorogi Helyi Szervezetének tagjai.

A főszervező *Bánhidi József*, Annavölgy polgármestere köszöntője után indult Annavölgyről a 383 fős, Tokodról a 220 fős menet.

A mintegy 8 km hosszú túra (Tokodról indulva 10 km), hagyományosan az erdőn keresztül vezetett a miklósbereki bányász emlékhelyhez, ahol csatlakoztak a tokodiak, s onnan együtt mentek a csolnoki Bányász Múzeumhoz, majd a túra Dorog központjában zárult, ahonnan mindenkit buszok vittek haza otthonukba.

A túra egyik tiszteletadása, hogy követte a korabeli bányászok munkába járásának útvonalát. Bizony, annakidején voltak, akik a sikta (műszak) teljesítéséhez minden nap kétszer legyalogoltak ehhez hasonló távot.

A túrázók a csolnoki szakaszon mécseseket helyeztek el a két éve Szent Borbála-napon felavatott miklósbereki emlékkőnél, amit azért állítottak, hogy emlékeztessék az utókort, hogy 1781-ben ezen a helyen találták meg az első szenet, s kezdődött a Dorogi régióban a 222 évig tartó szénbányászat. 1781 és 1924 között a miklósbereki bányákból közel 4,5 millió tonna szenet hoztak a felszínre.

Felemelő érzés volt, amikor a megvilágított emlékkőnél, a mécsesek, a mobiltelefonok fényei mellett felcsendült a bányászhimnusz. Utána a résztvevők mécseseik, telefonjaik fényével kirajzolták a bányászjelvényt, amit drónnal csodálatosan meg is örökítettek. A bányászjelvényt a szervezők egy 50 méter átmérőjű körben rajzolták meg, az ék és a kalapács szára 5 méter széles volt.

A háromórás sétát félúton a Csolnoki Bányász Múzeumnál a múzeum „gazdáit”, dr. *Kalocsai Zoltán* és *Fleschmann Dezső* fogadták a népes csapatot egy rövid pihenőre, ahol a Dorogi Bányász Vadásztársaság tagjai, *Demeter László*, *Stósz József*, *Ditrik Pál*, *Pályik Miklós* és *Ámbrok Sándor* forralt borral és citromos teával kínálta a bátor és kitartó résztvevőket. A 120 liter bor, 90 liter tea mellett 1300 szelet hagymás zsíros kenyér is elfogyott, amit az Annavölgyi nyugdíjasklub tagjai *Harcosfalvi Jánosné* vezetésével készítettek.

Itt köszöntötték és pezsgővel jutalmazták a legidősebb

A túrázók rajzolta bányászjelvény drónfelvétele az esti sötétben

(82 éves) férfi ill. női túrázókat, a legfiatalabb (3-4 éves) résztvevőket, a legidősebb házaspárt, a legtávolabbról érkezett és az ezen a napon születésnaposokat.

A túra megszervezését, a sötét erdőben való biztonságos közlekedést sokan segítették, így a JELZEK Közösségfejlesztő Egyesület, Tokod Falu Helytörténeti Kultúrmisszió (*Faragó Ferenc*), Tokod Önkéntes Tűzoltó Egyesület (*Bánhidi László*), SAPE Polgárőrség, Tokod Polgárőrség, Önkéntes Tűzoltó Egyesület Sárísáp (*Szabó Imre*), a túravezetők: *Bánhidi Dávid* (Annavölgy), *Szépvolgyi Arnold* (Tokod). Köszönet munkájukért!

Megállapíthatjuk, hogy minden résztvevő épségben, jó kedvvel, és maradandó élménnyel gazdagodva térhetett haza a XVII. annavölgyi téli „túlélő” túráról.

Bánhidi József

Tenger alatti szén-dioxid-tárolás Norvégiában

A norvég kormány az „Északi Fények” (Northern Lights) projekt keretében engedélyezte az állami olajvállalatnak, az Equinornak, hogy szén-dioxidot helyezzenek el a norvég kontinentális talapzaton, az Északi-tenger alatt. Ez az első ilyen jellegű kezdeményezés Norvégiában a szén-dioxid tárolására, és egybevág a norvég kormány korábban meghirdetett céljával, új szén-dioxid-leválasztási és -tárolási technológiák kifejlesztésével (Carbon dioxide capture and storage CCS), amiket később exportálni szeretnének más országokba is. Az offshore helyszín három nagy oslói ipari üzemből fogadna szén-dioxidot, amit tankereken szállítanak oda.

A projektben két nagy nemzetközi cég, a Shell és a Total is partnerei az Equinornak.

maritime-executive.com, 2019. január 10.

2018-as orosz földgáztermelési rekord

Oroszország földgáztermelése 2018-ban 5 százalékkal bővült és rekord magas, 725 milliárd köbmétert ért el – jelentette be *Alekszandr Novak* orosz energiaügyi miniszter. Az elért teljesítményre 18 éve nem volt példa. Nőtt az orosz gázexport mennyisége is: 2018-ban 225 milliárd m³-t tett ki, ami 20 milliárd köbméteres bővülést jelent. A vezető gáz kivitel 4,1 százalékkal, az LNG 70 százalékkal bővült.

Ria-Novosti, 2019. január 11.

Kőrösi Tamás